

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

AUTORKA PRÁCE: Gender na dětském hřišti

NÁZEV PRÁCE: Bc. Andrea Melicharová

Diplomová práce se zabývá genderovými aspekty dětské hry v prostoru venkovního hřiště. Ačkoliv dětská hra již patří mezi tradičně studovaná témata z genderové perspektivy, k hřištím dosud bylo publikováno jen několik málo studií. Oceňuji proto, že se autorka tématu chopila a doufám, že na její počín naváží další výzkumné studie, v nichž bude možné vyvarovat se některých metodologických potíží, s kterými se potýkalo stávající šetření.

Diplomová práce má rozsah 70 stran, což považuji za spodní hranici optimálního rozsahu. Práce navíc neobsahuje přílohy s podrobným záznamem z pozorování, které autorka provedla (ačkoliv jej měla v textové podobě k dispozici). Absence přiloženého záznamu snižuje celkovou důvěryhodnost práce. Kvituji však, že autorka připojila do prezentace výsledků ilustrace situací.

Autorka využila více než 40 publikací, z nichž přiměřená část je cizojazyčná a dostatečně aktuální. Nakládání s literaturou se řídí bibliografickými normami.

Práce je psána poměrně čtivě, stylisticky je zdařilá. Obsahuje jen minimum chyb a překlepů. Při formátování textu nastala záměna stylů v kapitole 6, což způsobilo problém v obsahu.

Teoretická část je tvořena třemi kapitolami. Kapitulu o hře a hračce pokládám za zdařilou, i když je poměrně stručná. Kapitulu o teoriích genderové socializace lze rovněž hodnotit jako poměrně kvalitní – představení jednotlivých teorií je správné. Postrádám však podrobnou komparaci teorií. Problém také vidím v absenci propojení s vlastním výzkumem – v analýze dat nejsou teorie využity, výzkum se nevyjadřuje k jejich platnosti, ani je dál nerozvíjí. Za spornou považuji kapitolu o genderu, u níž si kladu otázku, zda by vůbec měla být součástí teoretické části diplomové práce na katedře GS. Zvolený způsob představování konceptu gender nepovažuji za účelný – autorka by měla pouze stručně objasnit, jak bude se základními pojmy nakládat ve vlastním výzkumu (anebo provést naopak důkladnou teoretickou úvahu o zvolených pojmech). Skutečnost, že autorka rozumí na této základní úrovni konceptu gender, se přece projevilo v dosavadních kurzech (paralelou je, zda by ve všech diplomových pracích na oboru psychologie mělo být podrobně rozváděno, co je lidská psychika).

Empirická část uvádí dobré zdůvodnění vlastního výzkumu a výzkumných otázek. Zaměření výzkumu pokládám za zajímavé a dobře koncipované. Využití pozorování jako hlavní metody je přiměřené. Autorka si je vědoma jeho omezení (tj. že se primárně řídí vizuálními podněty a neslyší, o čem se děti či rodiče baví, ani že nezná jejich interní motivace). Pro další výzkumy v tomto tématu by bylo vhodné uvažovat o kombinaci metod sběru dat. Kterou kombinaci by autorka na základě vlastních zkušeností pokládala za vhodnou?

Při vyhodnocení Andrea využívá jak kvantitativní vyjádření frekvence jednotlivých jevů, tak k jejich analýze přistupuje kvalitativně – hledá vnitřní vztahy mezi jevy a jejich dílčími aspekty. Propojení obou přístupů považuji za správné. Ačkoliv autorce nelze snahu o kvalitativní rozbor upřít, místy postrádám hlubší interpretace.

Výzkum prokázal, že dívky a chlapci se věnují částečně odlišným herním aktivitám (např. kočárek versus auta, fiktivní versus konstrukční hry). Z rozboru role rodičů na hřištích vyplývá, že původcem genderové socializace v raném dětství je primárně kultura dospělých. Zatímco děti v batolecím a raně předškolním věku, které se hřišti převážně vyskytovaly, často překračovaly běžné genderové normy,

respektive tyto normy ještě neměly ustavené, takže se jimi plně neřídily, rodiče na jejich existenci upozorňovali a vybízeli děti k jejich dodržování. V návaznosti na to pak ukotvování a ochranu genderových norem provádí samy děti ve své vrstevnické skupině. Autorka identifikovala řadu případů tzv. boarderwork (Thorne 1993) nebo tzv. category maintenance activity (Davies 2004). Kdy byly tyto případy stimulovány dospělými a kdy se jednalo o spontánní reakci dětí?

Hřiště je jedinečným prostorem, v kterém děti interagují pod vzdáleným dohledem rodičů – rodiče jsou přítomni, aby mohli úkolovat, motivovat a zasáhnout, ale provádí to jen výjimečně. Děti tak získávají pocit autonomie a svobodné volby projevů, avšak v rodiči strukturovaném a kontrolovaném prostředí. Hřiště tak má interiorizační funkci par excellence. Je škoda, že autorka i v závěrečné diskusi zůstává spíše u deskripce dílčích výsledků (ačkoliv jsou bohaté a zajímavé), namísto snahy o rozšíření teoretického pozadí genderové socializace a role herních aktivit v ní.

Závěr: Diplomová práce Andreji Melicharové splňuje požadavky na závěrečné práce, a proto ji doporučuji k obhajobě. Autorka prokázala schopnost kriticky pracovat s odbornou literaturou i realizovat vlastní výzkumné šetření a výsledky přehledně prezentovat. Navrhuji známku velmi dobře až dobře s ohledem na kvalitu prezentace a reakcí v rámci diskuse.

V Praze, 2. 9. 2014

PhDr. Irena Smetáčková, Ph.D.